
Colom i la seva estatua, romandran

Autor:

Data de publicació: 20-06-2020

L'ESTÀTUA DE COLOM ROMANDRÀ, PERÒ UNA RUTA SOBRE L'ESCLAVITUD ABORDARÀ EL PASSAT FOSC DE BARCELONA

L'alcaldeessa Ada Colau diu que es mantenen les estàtues controvertides ja que els historiadors ajuden la ciutat a afrontar la seva fosca història

Publicat Divendres, 19 de juny de 2020 a les 05:00

L'estàtua de Cristòfor Colom al final de les Rambles l'abril del 2020. Fotografia: Jordi Boixareu / Rex / Shutterstock

Stephen Burgen, Barcelona

Published on Fri 19 Jun 2020 05:00 BST

Christòfor Colom està sobre una columna al final de les Rambles de Barcelona des de 1888, amb el braç dret estès cap al Nou Món, tot i que de fet apunta a Constantí, Algèria.

Allà és probable que es quedi després que l'alcaldeessa, Ada Colau, rebutgés les crides per enderrocar l'estàtua més icònica de la ciutat. En aquest sentit, Colau manté la fe amb la idea que és millor que la ciutat s'enfronti al passat que negui-ho.

En el millor dels casos, els vincles de Colom amb la ciutat són tènues, però el que és indubtable és la llarga i lucrativa associació barcelonina amb l'esclavitud. Bona part de l'arquitectura més fina de la ciutat, incloent algunes de les obres mestres d'Antoni Gaudí, va ser finançada pels anomenats indis, espanyols, molts catalans, que van treure la seva fortuna de l'esclavitud al Carib.

Potser més ofensius que Colom són les moltes estàtues i memorials dels que devien la seva riquesa a l'esclavitud. Segons la seva opinió, la ciutat va inaugurar una Ruta-Tour sobre l'esclavitud per educar visitants i residents sobre una part de la seva història que molts preferirien oblidar.

"Això és el que els nord-americans anomenen història pública, és a dir, fer una investigació històrica seriosa i trobar una manera de presentar-la al gran públic", afirma Oriol López-Badell, historiador de l'Observatori Europeu de Memòries de la Universitat de Barcelona, ??que va ajudar a establir la Ruta. "És també una manera de reconèixer les persones víctimes de l'esclavitud".

López diu que al voltant d'una quarta part dels que fan la gira són afroamericans. "Sovint els sorprèn sentir aquesta història, però sempre agraïts pel fet que estiguem davant d'aquesta part incòmoda de la nostra història", va dir.

El recorregut comença amb l'estàtua de Joan Güell, pare del patró de Gaudí, Eusebi. Güell va fer fortuna a Cuba i n'hi ha alguns historiadors, entre els quals hi ha Oriol Junqueras, líder del partit d'esquerra republicana catalana, que asseguren que va participar directament en el tràfic d'esclaus. D'altres són més circumspectes.

Estàtua de Joan Güell a Barcelona. Fotografia: Stephen Burgen

"Sabem molt poc del que van fer els Güell a Cuba", afirma Martín Rodrigo, professor d'història de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, ??que ha escrit diversos llibres sobre els vincles entre Barcelona i l'esclavitud.

"No hi ha proves que fossin esclavistes com a tals, però definitivament era propietari d'esclaus. El que sabem és que va ser president d'una associació que tenia com a raó de ser defensar l'esclavitud al Carib. Va ser fundada el 1871, quan tots els països europeus havien abolit l'esclavitud a les seves colònies. L'únic país europeu on la gent defensava públicament l'esclavitud era Espanya i l'associació Güell era la més influent. "

Els dos Güells són immortalitzats a la ciutat mitjançant una estàtua, un parc popular, un palau, una església, dos carrers i una plaça.

Rodrigo va explicar que quan el negoci de la canya de sucre es va desencadenar a Cuba ja hi havia una gran colònia catalana a l'Havana i altres poblacions. Molts van tornar a Barcelona i la seva riquesa va contribuir a la construcció de l'elegant barri de l'Eixample de la ciutat.

"Els diners de l'esclavitud, al costat d'altres capitals, van anar a finançar béns immobles i diverses indústries i van ajudar a Barcelona a convertir-se en la primera regió industrialitzada i més rica d'Espanya", afirma.

Entre els catalans que van fer fortuna hi havia en Facundo Bacardí, de Sitges, que va ser el primer a destil·lar el rom blanc de la canya de sucre. Un altre va ser Jaume Partagás, el nom del qual segueix sent una famosa marca de cigars cubans.

Barcelona mai va ser un port esclau important i, tot i que pocs catalans eren comerciants d'esclaus reals, Rodrigo assenyala que era impossible fer la teva fortuna a Cuba sense beneficiar-te de l'esclavitud, que va ser la base de l'economia.

El recorregut finalitza a l'estàtua del comerciant d'esclaus Antonio López, marquès de Comillas, la filla del qual es va casar amb Eusebi Güell. Tot i això, l'estàtua ja no hi és, ja que va ser eliminada per demanda popular el 2018.

Tot i que l'estàtua ja no hi és, la plaça encara porta el seu nom, i el protagonisme es manté, un record clar d'un capítol fosc de la història de la ciutat.